

ФОРМУВАННЯ ТЕРМІНОСИСТЕМИ ПРИКЛАДНОЇ ЛІНГВІСТИКИ В УКРАЇНСЬКОМУ МОВОЗНАВСТВІ: АБРЕВІАТУРНА ЛАТИНІЗАЦІЯ

Статтю присвячено особливостям використання літер латиниці в процесі моделювання українських термінів лінгвістичної терміносистеми у сфері прикладної лінгвістики, що мотивується глобалізаційним впливом англійської мови. Розглянуто закономірності формування термінів-абревіатур. Визначено найпоширеніші структурні моделі творення латинських абревіацій та особливості їх засвоєння. Зокрема, зафіксовано однослівні й двослівні терміни англійського та латинського походження репрезентовані в латинській графіці, що переважно мають дублетні графічні варіанти.

Ключові слова: термін, абревіатура, запозичення, латинські літери, українська мова, прикладна лінгвістика.

Peresada Y. Formation of the Terminology System of Applied Linguistics in Ukrainian Language: Abbreviatory Latinization. This article deals with the terms that are used in the field of applied linguistics.

The aim of the study is to actualize the linguistic discourse of term formation with preservation of Latin graphics due to the actualization of extra- and intralingual factors. The tasks to be solved are as follows: (a) to analyse and unify the terms of the Ukrainian terminological system for the actualization of Latin components, and (b) to classify current models of creating terminological abbreviations in the field of applied linguistics.

On the basis of the compiled card index, collected by the method of selective sampling from A. Zahnitko's «Dictionary of Linguistic Terms», (1) structural types of terms-abbreviations: letter, sound, letter-numeric, compound, abbreviated and complete phrases consisting of letters motivated by English terms, (2) their semantic groups: audio formats, devices for encoding data or signals, sound systems, signal encoding algorithms and standards for the transformation of information related to phonetic processes have been determined. Among the collected system of terms, we trace (3) one-word and two-words structures borrowed from English and Latin languages.

The relevance and prospects of studying this problem are argued. The relevance of the study is due to the development of linguistic terminology of Ukrainian language in abbreviated terms based on Latin letters. In particular, we see the prospect of the research in the need to study the terminology of various branches of science, such as computer, medical, tourism, etc., in terms of the activity of abbreviations of borrowings with the actualization of Latin letters of the English alphabet. The presence of terms represented by Latin graphics indicates the attraction of Ukrainian

terminology to European science and the globalizing influence of English, after prolonged pressure from the Russian language (the process of Russification) on the development of Ukrainian terminology.

Keywords: *term, abbreviation, borrowings, Latin letters, Ukrainian language, applied linguistics.*

Вступ

Мова трансформується під впливом й інтралінгвальних, й екстралінгвальних чинників. Термінологія – це, як відомо, «частина лексики, що найбільш чутлива до зовнішніх впливів, а отже, у ній найбільш чітко виявляються впливи суспільства на мову» (Кобрин, 1983: 232). Крім того, термінологія – найбільш рухлива й відкрита підсистема лексики, вона, як видається, найбільш послідовно відображає феномен взаємодії мов і лінгвокультур. Актуальність цієї розвідки й полягає в тому, що вона присвячена питанням розбудови лінгвістичної термінології української мови, яка поповнюється аббревіатурними термінами, утвореними на базі латинських літер, що простежується внаслідок глобалізаційної функції англійської мови, графічна основа якої базується на латиниці.

Мета цієї наукової студії – відстеження процесу аббревіації, що здійснюється у сфері прикладної лінгвістики на основі актуалізації літер латиниці. Її завдання – (1) аналіз та уніфікація термінів української термінологічної системи з актуалізацією латинськографічних компонентів, що відбувається зокрема й через посередництво англійської мови, а також (2) класифікація актуальних моделей творення термінологічних аббревіатур у галузі прикладної лінгвістики. Об'єктом дослідження слугують латинськографічні лінгвістичні аббревіатурні терміни, що ввійшли до складу сучасної мовознавчої терміносистеми української мови наприкінці ХХ – поч. ХХІ ст. та актуалізовані в сучасному українському мовознавстві, що простежуємо насамперед у сфері прикладної лінгвістики. Предметом наукової студії обрано терміноодиниці, у складі яких латинськографічні літери. Дослідницьким матеріалом слугує один з найавторитетніших і найновіших лексикографічних термінологічних джерел української мовознавства – «Словник лінгвістичних термінів» (у 4 томах), укладений А. Загнітком. Перевагами цього словника є те, що він містить достатньо масивну кількість реєстрових одиниць – понад 8000 термінів, репрезентує новітню термінологію сучасних напрямів світової науки

про мову (етнолінгвістики, комунікативної лінгвістики, лінгвокультурології, нейролінгвістики, прикладної лінгвістики, соціолінгвістики, юридичної лінгвістики та ін.). Цей словник «містить новаторські постулати не лише щодо теорії й методології лексикографування, є не лише демонстрацією процесу лексикографування й не тільки збагачує систему лексикографічних видань України, але й фахово репрезентує метамову сучасної лінгвістичної науки з урахуванням широкого багатоаспектного підходу до розуміння термінів, що засвідчує його велику цінність і для розвитку феноменологічної лексикологічної системи загалом» (Космеда, 2014: 194). В. Щербін високо оцінив словник А. Загнітка, «порівнявши його з іншими найбільш авторитетними й повними тлумачними словниками лінгвістичних термінів, що наявні в східнослов'янській термінографії, – це словник білоруського вченого М. Булахова (Булахов, 2002–2005) і російської дослідниці О. Ахманової (Ахманова, 1966, 1969, 2007)» (Космеда, 2021: 16). В. Щербін визначає, що основне завдання, яке ставить перед собою А. Загнітко, як й інші автори термінологічних тлумачних словників східнослов'янських мов, – «дати максимально повний перелік термінів із різних галузей мовознавства» (Васильєва, 1990: 461) (переклад наш – Є. П.). У статті «Толковые словари лингвистической терминологии в восточнославянских странах: сравнительный анализ» (укр. «Тлумачні словники лінгвістичної термінології у східнослов'янських країнах: порівняльний аналіз») зазначений учений визнає, що саме цей словник є «очевидним лідером за кількістю “самобутніх” (ті, що не мають повних еквівалентів в інших словниках) лінгвістичних термінів <...>» (Щербін, 2014: 45) (переклад наш – Є. П.). Саме в цьому словнику простежуємо фіксацію нових термінів прикладної лінгвістики найбільш послідовно порівняно з іншими словниками подібного типу.

Наукова новизна цієї розвідки мотивована тим, що в ній вперше виявлено специфіку сучасної української лінгвістичної терміносистеми у сфері прикладної лінгвістики з огляду на фіксацію в ній латинськографічних абrevіатур, що, як зауважувалося, мотивовано впливом англійської мови.

Методи дослідження

У процесі дослідження застосовано метод суцільної вибірки матеріалу для створення авторської картотеки, що містить 19 одиниць. За допомогою актуалізації опозиції “своє” – “чуже” виявляємо

латинськографічні символи. Метод спостереження дав змогу виділити тенденції формування досліджуваних одиниць в українській терміносистемі прикладної лінгвістики. Класифікаційний метод використано з метою групування типів абrevіатурних термінів, що зберігають латинську графіку.

Виклад основного матеріалу

Теоретичні питання сучасного українського термінознавства на сьогодні всебічно описані, завдяки працям І. Білодіда, Т. Кияка, І. Кочан, А. Крижанівської, Т. Панько, Т. Петрової, Е. Скороходька, Л. Туровської, Ю. Шевельова та інших українських дослідників. Серед провідних науковців, які присвятили свої роботи вивченню саме лінгвістичної термінології в різних галузях, відзначмо напрацювання Л. Боярової, М. Вакуленка, Г. Мацюк, В. Пілецького, Л. Симоненко. І цей список учених можна продовжити.

Простеживши історію розвитку термінознавства в Україні, доходимо висновку, що в національній науці чимало науковців, які присвячують роботи саме цій галузі, однак у сфері українського термінознавства ще залишаються білі плями. Українські вчені актуалізують питання щодо розбудови термінологічної системи української мови на національній основі, зважаючи на утиски української мови, через історичні та політичні проблеми, що не давали змоги українській термінології належно обслуговувати всі галузі національної науки. Через відомі суспільно-політичні події в Україні тривалий час відбувалася “русифікація”, що насамперед відбилося на розвитку термінологічної системи (80-ті роки ХХ ст.): українська мова була обмежена у функціюванні, зокрема в галузі науки; простежувалося намагання “об’єднати нації та мови”, що «негативно позначилося насамперед на українській спеціальній лексиці» (Боярова, 2015: 26) й стало руйнівним для термінознавчої школи, що сформувалася в Україні в період українізації на зовсім інших засадах. Такі російські вчені-пропагандисти “руського міра”, як О. Камчатов і Н. Ніколіна, і сьогодні (на початку ХХІ ст.) пропагують ідею, що єдиною східнослов’янською мовою є російська, а українська мова – це, як і білоруська, наріччя російської мови, що не мають перспективи (див. про це: Космеда, 2019). Актуалізуються старі твердження, що українська мова – це мова “мужицька”, що не має виробленого терміноапарата для забезпечення розвитку науки та ін.

Проте розбудова термінографії як самостійного лінгвістичного напрямку активно розпочалася в Україні «в XIX ст. у Галичині, що зумовлено функціюванням Наукового товариства імені Т. Шевченка. Головна його мета – розвиток науки українською мовою і формування національної наукової термінології» (Петрова, 2021: 130–131). Уже в 90-і роки XX ст. та 10-і роки XXI ст. після здобуття Україною Незалежності помічається значне відродження національної термінології, що почалося з процесу українізації в 20-і роки XX ст., відбувається вилучення російськомовних термінів. Це дає підстави стверджувати, що українська мова є рівноправною щодо інших самостійних мов і вважається цілком спроможною для творення власного наукового стилю, а водночас і термінів.

Отже, з роками через відомі суспільно-політичні чинники вплив російської мови на українську термінологію значно зменшився. При цьому простежуємо нову, виразно позитивну тенденцію, що полягає в зростанні європейської стандартизації. Фахова українська мова прагне не лише до вироблення самобутності, але й поживлення контактів з іншими слов'янськими й неслов'янськими мовами, що веде до її європеїзації та інтернаціоналізації. У зв'язку з тяжінням України до Європи та європейської науки українська мова запозичує іншомовні елементи задля поповнення терміносистем різних галузей науки. Напр., аббревіатура NATO 'North Atlantic Treaty Organization' перейшла й закріпилася в українській мові в кириличному написанні – НАТО 'Організація Північноатлантичного договору', або 'Північноатлантичний альянс': внутрішня форма, зрозуміло, втрачена, що завжди відбувається під час запозичення іншомовної лексики. У наведеному прикладі для запозичення застосовано метод транслітерації.

Т. Петрова слушно стверджує, що «найважливішою проблемою сучасного українського термінознавства є збереження національного характеру української термінології за умов широких глобалізаційних процесів сучасності» (Петрова, 2021: 141). Це пояснюється тим, що фіксується все більше фактів проникнення термінів у формі латинської графіки, яку використовують без калькування та без трансформації на кириличну: це зумовлене глобалізацією англійської мови у зв'язку зі збільшенням різноаспектних контактів, що, зрозуміло, простежуємо й у сфері лінгвістики. Зазначений факт водночас зумовлений і тенденцією до латинізації української мови. Згадаймо

неодноразові спроби в історії України заміни традиційної кириличної графіки на латиницю, що відбувалося впродовж XIX–XXI ст. Цей процес не був офіційно затверджений, але українська мова не цуралася поміркованої латинізації.

Вплив англійської мови особливо виразно позначається сьогодні на розвитку термінології *прикладної лінгвістики* як нового синкретичного напрямку мовознавства. Нагадаймо, що прикладна лінгвістика – це «розділ мовознавства, пов'язаний із практичним розв'язанням питань застосування мови: створення систем транскрипції усної мови, транслітерації іншомовних слів, систем стенографії; стандартизація термінології; створення штучних мов, автоматизованих систем інформаційного пошуку; розроблення методів автоматичного анотування та реферування машинного перекладу; створення синтезаторів мови» (Єрмоленко, 2001: 137–138), адже вона безпосередньо пов'язана з інноваційними комп'ютерними технологіями, що активно впроваджуються в наше життя.

Авторська картотека, що, як зауважувалося, укладена методом суцільної вибірки матеріалу зі «Словника лінгвістичних термінів» А. Загнітка, містить лише 19 термінів, що перейшли в українську мову зі збереженням латинської графіки повністю або частково. Простежуємо фіксацію аббревіатурного способу словотворення з актуалізацією латинських літер, що здебільшого базується на варіанті латиниці, репрезентованій англійською мовою. Це закономірно, оскільки розглядувані терміни й запозичені з англійської мови.

У процесі дослідження було виявлено, що 11 термінів – це аббревіатурні утворення, уживання яких, як відомо, зумовлене (а) економією мовних ресурсів, (б) стрімким розвитком професійної лексики, (в) наявністю складених термінів – відповідних словосполучень з певним порядком слідування їх частин, що потребують аббревіатурних аналогів для (г) уникнення повторів. Основними структурними типами термінів-аббревіатур є, як відомо, такі:

1) *літерні* – складноскорочене слово, компонентами якого є початкові літери слів, що репрезентовані в аналізованому словнику п'ятьма одиницями: у відсотковому відношенні це становить $\approx 46\%$, напр.: **AIFF** [ei:-ai:-ef:-ef] 'Audio Interchange File Format' – «аудіо-формат, опрацьований фірмою Apple Computer у 1985 році для комп'ютерів Macintosh та Silicon Graphics. <...>. Подібно до формату

WAV використовує алгоритм стискання PCM. Розширення *.aiff, *.aif» (Загнітко, 2012 (Т. 1): 20); **AU** [eɪːju] 'Audio Unix' – «основний звуковий формат операційних систем на платформах Linux, Sun, Free BCD. Через невеликий розмір файли досить поширені в мережі Інтернет. Підтримується формат також іншими платформами. Розширення *.au, *.snd» (Загнітко, 2012 (Т. 1): 77); **DPCM** [diːpiːsiːɛm] 'differential pulse-code modulation' – «різновид імпульсно-кодової модуляції (PCM), яка кодує сигнал у вигляді різниці між поточним і попереднім значенням. Для звукових даних такий тип модуляції зменшує необхідну кількість біт приблизно на 25%» (Загнітко, 2012 (Т. 1): 234); **PCM** [piːsiːɛm] 'Pulse Code Modulation' – «алгоритм кодування, що використовується для оцифрування аналогових сигналів перед їхньою передачею» (Загнітко, 2012 (Т. 3): 162); **RM** [ɑːɛm] 'Real Media' – «формат файлів для передачі потокових даних звука або відео в мережі Інтернет. Значною перевагою є невеликий розмір файлу, а недоліком – низька якість. Розширення *.ra, *.ram, *.rm» (Загнітко, 2012 (Т. 3): 232).

2) *звукові* – «утворені з початкових звуків вихідного словосполучення, вимовляють як звичайне слово» (BYE, 2015–2020). Це значно менше – дві одиниці ($\approx 18\%$): **MIDI** ['mɪdi] 'Musical Instrument Digital Interface' – «стандарт передачі інформації між електронними музичними інструментами. MIDI є апаратним інтерфейсом, який дозволяє з'єднувати синтезатори та комп'ютери різних виробників, з'єднує протоколи зв'язку для передачі даних від одного пристрою іншому» (Загнітко, 2012 (Т. 2): 199); **RIFF** ['rɪf] 'Resource Interchange File Format' – «формат для зберігання потокових мультимедіа-даних (аудіо та відео). Цей формат використовується для обміну та зберігання будь-яких структурованих даних. Розширення *.riff, *.avi, *.wav» (Загнітко, 2012 (Т. 3): 232);

3) *літерно-цифрові*. Ця модель не надто поширена: її репрезентує одна одиниця ($\approx 9\%$), порівн.: **MP3** [ɛm-piː] 'Moving Picture' – «ліцензований формат файлу для зберігання аудіо-інформації, опрацьований на початку 90-тих років Інститутом Фраунгофера в Ерлангені (Німеччина). Широко використовується у файлообмінних мережах для передачі музичних творів» (Загнітко, 2012 (Т. 2): 273);

4) *поскладові* – «складноскорочене слово, компонентами якого є початкові склади відповідних повних слів» (СУМ, 2010). Виокрем-

люємо також одну одиницю ($\approx 9\%$): **Кóдек** (*CODEC*) [*'co:dec*] 'coder-decoder' – «пристрій або програма, здатна виконувати перетворення потоку даних або сигналу» (Загнітко, 2012 (Т. 2): 52), що моделюється двома типами графіки – і латиницею, і кирилицею за допомогою транскрибування.

5) *усічені*. Виокремлено одну одиницю ($\approx 9\%$): **WAV** [*'wav*] 'Waveform Audio Format' – «аудіо-формат, розроблений компаніями Microsoft та IBM. WAV базується на форматі RIFF. Кодується алгоритмом PCM, що зумовлює великий обсяг файлу (близько 172 кбіт*сек для CD-якості). Розширення *.wav» (Загнітко, 2012 (Т. 1): 97).

6) *терміновані словосполучення*, що складаються з літерної абрєв'ятури та англійських слів, ще не адаптованих українською мовою: одна одиниця ($\approx 9\%$), порівн.: **AC-3 Dolby Digital** [*ei-si:*] 'audio compression' – «звукова система, яка складається із 6 каналів об'ємного цифрового звука» (Загнітко, 2012 (Т. 1): 12).

Абрєв'ятурні терміни, що ввійшли в українську лінгвістичну терміносистему на базі актуалізації англійського варіанта латиниці, є міжнародними термінами, які зафіксовані в однаковій графічній формі в різних мовах світу. І хоч в останні роки українські мовознавці пропагували тенденцію до творення термінів на національній основі, зокрема з використанням традиційної української графіки, що зрозуміло, однак українська мова ніколи не цуралася процесу запозичення, а українські науковці позитивно ставилися до стандартизації та інтернаціоналізації наукової мови. Однак уважаємо, що певним недоліком розглядуваного словника є відсутність при таких абрєв'ятурних термінах транскрипції. Крім того, розшифровка абрєв'ятур якщо й подається, то лише англійською мовою, що викликає труднощі для тих, хто не знає англійської. Подання відповідної транскрипції дало б змогу зробити цей словник більш досконалим. Доцільно було б репрезентувати й внутрішню форму відповідних англословних термінів, хоч у наведених словникових статтях до кожного терміна подано чітку дефініцію, завдяки якій користувач має змогу розкрити повний зміст абрєв'яції.

Абрєв'ятурні терміни прикладної лінгвістики, як показав зібраний матеріал, застосовуються переважно для роботи з фонетичними явищами, позначаючи: 1) аудіоформати, 2) присторії для кодування даних або сигналу, 3) звукові системи, 4) алгоритми кодування

сигналів та 5) стандарти передачі інформації між музичними інструментами.

Окрім аббревіатурних термінів, у досліджуваному словнику містяться також однослівні та двослівні терміни, запозичені з англійської мови, зокрема такі, (а) що не мають українських відповідників (дві одиниці), напр.: *HARPY* – «система розпізнавання мовлення, створена за програмою АГРА (США, Пітсбург, 1976). Система сприймає та розпізнає суцільне мовлення» (Загнітко, 2012 (Т. 1): 146); *OGG Vorbis* – «вільний формат стиснення звука, опрацьований компанією Xiph.Org Foundation і в 1998 році офіційно випущений 19 липня 2002 року. Формат призначений для зберігання аудіоінформації як безкоштовна альтернатива формату MP3» (Загнітко, 2012 (Т. 2): 310); (б) що мають відповідники українською мовою на базі кирилиці: їх подання здійснюється шляхом калькування (три одиниці), напр.: *virtual library* ‘бібліотека віртуальна’ – «використовується для визначення комплексу інформаційних джерел, доступних через глобальні комп’ютерні мережі, що в сукупності утворюють internet» (Загнітко, 2012 (Т. 1): 90–91), *digital library* ‘бібліотека електронна’ – «інтегрована інформаційна система, що дозволяє накопичувати, зберігати та ефективно використовувати різноманітні колекції електронних повнотекстових та мультимедійних документів, що доступні в зручному для користувача вигляді» (Загнітко, 2012 (Т. 1): 91), *digital library* ‘бібліотека цифрова’ – «бібліотека, в якій вся інформація зберігається в оцифрованому вигляді та не передбачає наявності документів на традиційних носіях» (Там само). Отже, простежуємо наявність дублетних термінів, однак наявність англomовного варіанта свідчить, зрозуміло, про підтримання прагнення до інтернаціоналізації української термінології, її зближення зі світовою.

Зберігається тенденція написання термінів латиницею, що стосується насамперед слів латинського походження (а) без адаптації до кириличної азбуки (одна одиниця): *agnómen* – «індивідуальне прізвище, що додається до імені факультативно, розміщувалося останнім в антропонімічній формулі імені людини в античному Римі: *Rufus, Numantinus, Africanus* та ін.» (Загнітко, 2012 (Т. 1): 15); (б) адаптованих термінів та терміна латинського, що вживаються паралельно (одна одиниця): альтер-éго (*alter ego*) – «належним чином придумана або реальна альтернативна особистість людини: ліричний герой,

закріплений за псевдонімом образ, намісник та ін. А. е. – це також одна із множинності особистостей, що виникли внаслідок психічного розладу. <...>. Латинське слово *ego* (*ego*) становить основу відомого слова *егоїст* – “самолюб” (Загнітко, 2012 (Т. 1): 39); (в) термінів у вигляді складних слів, що репрезентують поєднання двох графік в одному терміні – змішаний варіант використання графіки (одна одиниця): *esse-конструкції* – «посесивні конструкції з дієсловом-зв’язкою зі значенням “бути”» (Загнітко, 2012 (Т. 1): 15). У цьому разі написання слова *есе* латинськими літерами, очевидно, можна пояснити прагненням уникнути актуалізації омонімії, оскільки *есе* в українській мові – це «літературний жанр прозового твору невеликого об’єму і вільної композиції» (Лук’янюк, 2001–2022) або «короткі наукові, критичні та інші нариси, які відзначаються вишуканістю форми» (СУМ, 1980 (Т. 11): 682).

Аналогічно такі процеси відбуваються і в інших терміносистемах української мови, що активно розвиваються: (1) комп’ютерній: *BIOS* ‘Basic Input / Output System’, *DMA* ‘Direct Memory Access’, *DML* ‘Data Manipulation Language’, *DPB* ‘Disk Parameter Block’; (2) туристичній: *MB* ‘MainBuilding’, *HV* ‘HolidayVillage’, *SGL* ‘Single’; (3) медичній: *ALS* ‘Advanced Life Support’, *CAGE* ‘cut, annoyed, guilty, eye-opener’, *GCP* ‘Good Clinical Practice’, *NBF* ‘nasal bone fracture’, тобто маємо справу з виразно фіксованою тенденцією.

Висновки

Термінологічна лексика піддається впливу та взаємодії різних мовних систем і водночас різних систем графічних. Розбудова української термінології відбувається насамперед шляхом очищення її від русифікаційних впливів та збільшення кількості термінів на національній основі. Однак унаслідок глобалізації світу та європеїзації України простежуємо використання термінів, запозичених з англійської мови, зі збереженням латинської графіки, що покладена в основу англійського алфавіту.

Серед латинськографічних термінів виокремлюємо аббревіатурні, що пояснюється чинністю універсального закону розвитку кожної мови – економією мовних засобів. У системі лінгвістичних термінів аббревіатурна латинізація притаманна, головню, галузі прикладної лінгвістики, адже вона безпосередньо пов’язана з комп’ютерними

технологіями. Ця мовознавча сфера популярна та активно розвивається, що формує інтернаціональний термінологічний фонд на базі англійської мови. Це й зумовлює використання латинськографічної графіки. Поширення латинізації в українській лінгвокультурі триває. Водночас у латинській графіці репрезентовані однослівні й двослівні терміни англійського та латинського походження, що переважно мають дублетні графічні варіанти.

Перспективу дослідження вбачаємо в необхідності вивчення термінології різних галузей науки в аспекті вияву активності аббревіатурних запозичень з актуалізацією латинських літер англійського алфавіту.

ЛІТЕРАТУРА

1. **Ахманова, О.** (1966). *Словарь лингвистических терминов*. Москва: Сов. энцикл.
2. **Ахманова, О.** (1969). *Словарь лингвистических терминов*. (2-е изд.). Москва: Сов. энцикл.
3. **Ахманова, О.** (2007). *Словарь лингвистических терминов*. (4-е изд.). Москва: Сов. энцикл.
4. **Білодід, І. К.** (Ред.) (1970–1980). *Словник української мови*. (Т. 1–11). Київ: Наук. думка.
5. **Булахов, М. Г.** (2002–2005). *Опыт исторического словаря русской лингвистической терминологии*. (Т. 1–5). Минск: БГПУ.
6. **Васильева, Н. В., & Ярцева, В. Н.** (Ред.). (1990). *Словари лингвистических терминов. Лингвистический энциклопедический словарь* (с. 461–462). Москва: Сов. энцикл.
7. **Велика українська енциклопедія** (2015–2020). Узято з <https://vue.gov.ua>.
8. **Єрмоленко, С. Я., Бибик, С. П., & Тодор, О. Г.** (2001). *Українська мова: короткий тлумачний словник лінгвістичних термінів*. Київ: Либідь.
9. **Кобрин, Р. Ю.** (1983). Современная научно-техническая революция и её влияние на развитие языка. *Онтология языка как общественного явления* (с. 208–266). Москва: Наука.
10. **Космеда, Т.** (2014). Збагачення української лінгвістичної термінології. *Лінгвістичні студії*, 28, 194–198.
11. **Космеда, Т.** (2019). Інтерпретація ідеології “українська мова” в сучасному російському мовознавстві: «мова, як і природа, не має злої волі». *Лінгвістичні студії*, 38, 78–84.
12. **Космеда, Т.** (2021). Фундаментальна граматика Анатолія Загнітка та його наукової школи: багатолітність архітекτονіки. *Донецька граматична школа професора Анатолія Загнітка* (с. 6–22). Вінниця: Твори.
13. **Лук'янюк, В.** (2021–2022). *Словник інішомовних слів*. Узято з <https://www.jnsm.com.ua>.
14. **Петрова, Т. О.** (2021). *Українська термінографічна критика: становлення, розвиток та перспектива (на матеріалі критичної оцінки термінологічних словників)*. Харків: Майдан.
15. **Словник української мови**. (1970–1980). (Т. 1–20). Узято з <https://services.ulif.org.ua/expl/Entry/index?wordid=70&page=2>.
16. **Щербин, В.** (2014). Толковые словари лингвистической терминологии в восточнославянских странах: сравнительный анализ. *Terminologija (Vilnius)*, 21, 28–70.

ДЖЕРЕЛА

1. **Загнітко, А. П.** (2012). *Словник сучасної лінгвістики: поняття і терміни*. (Т. 1–4). Донецьк: ДонНУ.

REFERENCES

1. **Axmanova, O.** (1966). *Slovar' lingvisticheskix terminov* [Dictionary of linguistic terms]. Moskva: Sov. e'ncikl. [in Russian].
2. **Axmanova, O.** (1969). *Slovar' lingvisticheskix terminov* [Dictionary of linguistic terms]. (2nd ed.). Moskva: Sov. e'ncikl. [in Russian].
3. **Axmanova, O.** (2007). *Slovar' lingvisticheskix terminov* [Dictionary of linguistic terms]. (4th ed.). Moskva: Sov. e'ncikl. [in Russian].
4. **Bilodid, I. K.** (Ed.) (1970–1980). *Slovyk ukrainskoi movy* [Dictionary of the Ukrainian language]. (Vols. 1–11). Kyiv: Nauk. dumka [in Ukrainian].
5. **Bulaxov, M. G.** (2002–2005). *Opyt istoricheskogo slovary russkoj lingvisticheskoy terminologii* [Experience of the historical dictionary of Russian linguistic terminology]. (Vols. 1–5). Minsk: BGPU [in Russian].
6. **Vasil'eva, N. V., & Yarceva, V. N.** (Ed.). (1990). *Slovari lingvisticheskix terminov* [Dictionaries of linguistic terms]. *Lingvisticheskij e'nciklopedicheskij slovar' – Linguistic Encyclopedic Dictionary* (pp. 461–462). Moskva: Sov. e'ncikl. [in Russian].
7. **Velyka ukrainska entsyklopediia** [Great Ukrainian encyclopedia]. (2015–2020). Retrieved from <https://vue.gov.ua> [in Ukrainian].
8. **Yermolenko, S. Ya., Bybyk, S. P., & Todor, O. H.** (2001). *Ukrainska mova: Korotkyi tлумachnyi slovyk linhvistychnykh terminiv* [Ukrainian language: Short explanatory dictionary of linguistic terms]. Kyiv: Lybid [in Ukrainian].
9. **Kobrin, R. Yu.** (1983). *Sovremennaya nauchno-texnicheskaya revolyuciya i eyo vliyaniye na razvitiye yazyka* [The modern scientific and technological revolution and its impact on the development of the language]. *Ontologiya yazyka kak obshcheestvennogo yavleniya – Ontology of language as a natural phenomenon* (pp. 208–266). Moskva: Nauka [in Russian].
10. **Kosmeda, T.** (2014). *Zbahachennia ukrainskoi linhvistychnoi terminolohii* [Enrichment of Ukrainian linguistic terminology]. *Linhvistychni studii – Linguistic Studies*, 28, 194–198 [in Ukrainian].
11. **Kosmeda, T.** (2019). *Interpretatsiia ideolohiiy "ukrainska mova" v suchasnomu rosiiskomu movoznavstvi: «mova, yak i pryroda, ne maie zloi voli»* [Interpretation of the ideology of "Ukrainian language" in modern Russian linguistics: «language, like nature, has no evil will»]. *Linhvistychni studii – Linguistic Studies*, 38, 78–84 [in Ukrainian].
12. **Kosmeda, T.** (2021). *Fundamentalna hramatyka Anatoliia Zahnitka ta yoho naukovoï shkoly: bahatolykist arkhitektoniky* [Fundamental grammar of Anatoly Zagnitko and his scientific school: the diversity of architecture]. *Donetska hramatychna shkola profesora Anatoliia Zahnitka – Donetsk Grammar School of Professor Anatoliy Zagnitko* (pp. 6–22). Vinnytsia: Tvory [in Ukrainian].
13. **Lukianiuk, V.** (2021–2022). *Slovyk inshomovnykh sliv* [Dictionary of foreign words]. Retrieved from <https://www.jnsm.com.ua> [in Ukrainian].
14. **Petrova, T. O.** (2021). *Ukrainska terminohrafichna krytyka: stanovlennia, rozvytok ta perspektyva (na materialy krytychnoi otsinky terminolohichnykh slovykiv)* [Ukrainian terminographic criticism: formation, development and perspective (on the material of critical evaluation of terminological dictionaries)]. Kharkiv: Maidan [in Ukrainian].
15. **Slovyk ukrainskoi movy** [Dictionary of the Ukrainian language]. (1970–1980). (Vols. 1–20). Retrieved from <https://services.ulif.org.ua/expl/Entry/index?wordid=70&page=2> [in Ukrainian].
16. **Shherbin, V.** (2014). *Tolkovyie slovari lingvisticheskoy terminologii v vostochnoslavianskix stranax: sravnitel'nyy analiz* [Explanatory dictionaries of linguistic terminology in East Slavic countries: a comparative analysis]. *Terminologiya* (Vilnius), 21, 28–70 [in Russian].

SOURCES

1. **Zahnitko, A. P.** (2012). *Slovnnyk suchasnoi linhvistyky: poniattia i terminy [Dictionary of modern linguistics: concepts and terms]*. (Vols. 1–4). Donetsk: DonNU.

Пересада Єлизавета Ігорівна – аспірант кафедри романських мов і світової літератури, Донецький національний університет імені Василя Стуса; вул. 600-річчя, 21, м. Вінниця, 21021, Україна.

Tel.: +38-093-810-01-27

E-mail: ye.peresada@donnu.edu.ua

<https://orcid.org/0000-0001-5444-9426>

Peresada Yelyzaveta Ihorivna – Postgraduate Student at the Department of Romance Languages and World Literature, Vasyl Stus Donetsk National University; 21 600-richia Str., Vinnytsia, 21021, Ukraine.

Надійшла до редакції 27 травня 2022 року

CITATION

ДСТУ 8302:2015: Пересада Є. І. Формування терміносистеми прикладної лінгвістики в українському мовознавстві: аббревіатурна латинізація. *Лінгвістичні дослідження: зб. наук. пр. Харк. нац. пед. ун-ту імені Г. С. Сковороди*. Харків, 2022. Вип. 56. С. 42–54. DOI: <https://doi.org/10.34142/23127546.2022.56.04>

АРА: Пересада, Є. І. (2022). Формування терміносистеми прикладної лінгвістики в українському мовознавстві: аббревіатурна латинізація. *Лінгвістичні дослідження*, 56, 42–54. DOI: <https://doi.org/10.34142/23127546.2022.56.04>